

SAVAŞTAN ÖNCE

Odysseus, karısı Penelope ve bebekleri Telemakhos bir nar ağacının gölgesine serilmiş bir yün örtünün üzerinde oturuyorlar. Sabahın erken saatleri. Az önce karnı doyurulmuş bebek sırtüstü yatmış uyukluyor; elleri başının üzerinde, ağzı hafifçe açık ve gözleri yarı kapalı. Penelope ağlamamak için kendini zor tutuyor. Gözyaşlarının akmasını engellemek için gözlerini kırıştıırıp duruyor. Başını kocasından uzaklara çevirmiş.

“Dinle beni Penelope,” diyor kocası. “Bana bak. Sırtını dönme. Gitmek zorundayım. Kendisine adam diyen her erkeğin yerine getirmesi gereken bir görev vardır.”

“Bu senin savaşın değil. Senin kavgan değil. Agamemnon şimdiye kadar ne yaptı senin için? Burada kal. Burada, benimle ve Telemakhos’la kal, sana yalvarırım Odysseus. Oğluna bir bak. Onu bırakıp gitmeyi nasıl kaldırır yüreğin?”

Odysseus başını iki yana sallıyor. “Denedim. Denediğimi gördün. Gitmemek için elimden geleni yaptım. Yapmadım mı?

Gitmek zorunda kalmayayım diye deli numarası yapmadım mı?”

“Ama işe yaramadı, değil mi?”

“Sabanımı oğlumun bedeninin üzerine üzerine sürmemi mi tercih ederdin?” Odysseus başını iki yana salladı.

“Agamemnon da en az senin kadar kurnaz. Deli olmadığını, sadece numara yaptığını biliyordu. İthaka hükümdarı kendi tarlasını kendisi sürecektir ve tuz ekip biçecek ha!” Penelope konuşurken sesi çatallanıyordu. “Bebegimizi kaldırıp toprağa, tam da sabanının izlediği yolun üzerine koyduğu sırada yüzünü gördüm onun. Senin bir gösteri yaptığının, onu oyuna getirdiğinin farkındaydı.”

Telemakhos kımıldanıyor, bir inilti koyveriyor ve uyanıyor. Mızırılanmaya başlayınca annesi onu kollarına alıyor, yüzünü bebeğin boynunun yumuşak kıvrımlarına gömüyor. Odysseus karısıyla çocuğuna bakıyor ve gözleri yaşlarla doluyor.

“Dinle beni Penelope. Geri döneceğim. Yemin ederim döneceğim. Kıymetli oğlumun ve sana her baktığımda içimi dolduran aşkın üzerine yemin ederim ki döneceğim. Beni beklemekten asla vazgeçme sevgilim. Bana inanmak zorundasın. Lütfen Penelope. Bana inandığını söyle.”

“Benden böyle bir şeyi nasıl istersin? Üstelik, geri döneceğine nasıl yemin edebilirsin ki? Bu bir savaş Odysseus ve erkekler savaşlarda ölürler. Yaralanırlar. Paramparça olurlar. Evlerinden çok uzaklara gömülürler.”

Gözyaşları akıp gidiyor artık ve bu yeni durumun acayipliğinden büyülenen Telemakhos, küçük parmaklarıyla annesinin yanaklarından süzölen gözyaşlarına dokunuyor.

“Truva’da savaşacağım,” diye fısıldıyor Odysseus, “ve döneceğim. Sana söz veriyorum.”

Öne doğru eğilip sağ kolunu karısının omuzlarına doluyor ve onu kendine çekiyor. Penelope yüzünü ona doğru çeviriyor ve Odysseus karısını dudaklarından öpüyor.

“Sen benim hayatımsın,” diyor. “Benim hayatım burada, başka yerde değil. İthaka’da. Senin yanında.”

Güneş gökyüzünde yükseliyor ve ışık nar ağacının yaprakları arasından süzölüyor, ağlayarak kocasına sarılan Penelope’nin saçlarına altın serpiyor.

“Sana inanıyorum,” diyor Penelope kocasına. “Ve seni bekleyeceğim.”

ON ÜÇ YIL SONRA

Pallas Athena baykuş şekline bürünmüş, suyun üzerinde uçuyor. Kardeşi Phoibus Apollon'un sürdüğü ve ateşten bacakları olan atlar tarafından çekilen araba kara dalgalara dalarken, ufkun üzerindeki gökyüzü altın rengine ve pembeye boyanıyor. Athena'nın altında, dört bir yanı uçsuz bucaksız mavi okyanusla sarılı bir ada var. Burası, burada yaşayanların biricik sevgilisi. Ona doğru yelken açanın ve yıllardır evine dönme özlemiyle yanıp tutuşanın da sevgilisi. Beyaz kuş, rüzgârın nefesinde asılı kalıyor ve kehribar rengi gözlerini Ithaka'ya dikeyor.

Kumun uçuk renkli ve gümüşü olduğı, kaya parçalarının sahili saçaklandırđı ve siyah ağızlarını geniş geniş açmış mağaraların dikildiğı yerlerde koy, körfez ve haliçler oluşturarak kıvrılmış kıyı şeridinde, dağlar yükseliyor. Yeşillere bürünmüş tepelerin alçakta kalan yamaçları sekilenmiş ve buraya asmalar ekilmiş; toprağın düzleştiiğı yerlerde çiftçiler zeytin ve badem ağaçları ettikleri korular yetiştirmişler; bir de incirlerin, şeftalilerin, limonların yetiştiiğı bağlar.

Baykuş limanın üstünde süzülüyor: Sahil boyunca kıyıya bağlanmış küçük kayıklarıyla ve balıkçı tekneleriyle, manzaranın içinde doğal bir kavis. Aşağıdaki iskelelerde, gemilerin limana girişi çıkışı yaygarası dinmiş olsa da, balıkçılar fenerlerin loş ışığı altında teknelerinde çalışıyorlar: Şafak sökmeden önce, adanın etrafındaki denizleri aşmak ve ağlarını gümüşbalığıyla doldurmak üzere yola koyulacaklar. Burada bir kasaba köklenmiş; denizden koparabildikleriyle ve bunları komşularıyla takas ederek yaşayan insanları bir araya toplayarak. Onlar balıklarını satıyorlar ve uzak ülkelerden, maden, kumaş ve baharat yüklü gemileriyle Ithaka'nın sularına yelken açanların mallarını alıyorlar. Pazaryeri sessiz şimdi ve tezgâhların üzeri gece için örtülmüş, ama tavernaların kapılarından dışarıya ışık süzülüyor ve dört bir yandaki mutfaqlarda, akşam yemeği sonrası, ateşler sönmeye yüz tutuyor.

Limandan uzaklaşan ve gitgide Odysseus'un sarayının kocaman giriş kapılarına doğru yükselmekte olan kuş, kasabadan ayrılan yolu izliyor. İnsanların çoğu uykuda, ama arada sırada pencerelerden birinde bir ışık görüldüğü de oluyor: Ateşlenmiş çocuğuna bakan bir anne belki, ya da rüyalar âleminde dalmakta zorlanan biri. Sessizlik her şeyin üzerini kaplıyor, ama zaman zaman bir inilti ya da iç çekiş, serin havanın içine doğru süzülüveriyor.

Ithaka'nın yöneticileri, kapalı geçitlerle birbirine bağlanan dörtgenlere benzeyen, birbirinden ayrılan iki avlunun etrafına inşa edilmiş bir sarayda yaşıyorlar. Beyaz baykuş dinlenmek için, Penelope'nin odasının önünde büyümüş olan

incir ağacına tünüyor. Burası, sarayda hâlâ ışık yanan tek oda. Burası, ona ihtiyaç duyulan yer.

Penelope tamamen uyanık. Sık sık, başını yastığa koyar koymaz kapkara bir uykuya dalıyor ve bir süre sonra rüyaların gazabına uğrayarak uyanıyor. Sonrasında tekrar dinlenbilmesi zor. Bu gece kendisini çok güçlü bir dehşet tarafından kısıvrak yakalanmış buluyor, öyle ki, nefes almakta güçlük çekiyor. Gidip pencerenin önünde dikiliyor ve duvara karşı büyüyen, neredeyse odasından içeriye doğru serpilecek olan incir ağacının dallarına bakıp sakinleşmeye çalışarak, eğiliyor. Ne kadar da mutlulardı, o ve Odysseus, bu ağacın altında otururken ve sarayın geri kalanı, sonunda yaprakların yeşil kubbesinin altında oturan o ikisinden başka hiçbir şey kalmayana dek yavaş yavaş silinirken. Penelope içini çekiyor. O günler çok gerilerde kalmış gibi görünüyor şimdi.

Arkasında, evlenmelerinden önce kocasının tek bir zeytin ağacını oyarak yapmış olduğu yatak var. Penelope burada o kadar uzun yıllar boyunca tek başına uyudu ki, bazen bu yatağın ıssız bir çöl olduğunu düşünüyor. Karmakarışık çiçek ve çelenk desenleriyle oyulmuş yatak başlığı, odanın tavanına kadar uzanıyor. Yastıkların her biri Penelope'nin kendi elleriyle yaptığı kılıflarla kaplı. Köşede, kapağı sedeflerle işlenmiş bir sandık duruyor. Penelope'nin bütün giysileri bu sandığın içinde ve ne zaman onu açacak olsa, sedir ağacının kokusu odayı dolduruyor.

Penelope arkasını dönüp, buraya, vaktinin çoğunu geçirdiği yere onun için kurulmuş olan küçük dokuma tezgâhına bakıyor. Tezgâh onun boyundan azıcık daha kısa ve kollarının arasındaki açıklıktan daha dar: Bir yanından öteki yanına, boydan boya iplikler iştirilmiş ahşap bir çerçeve. Tezgâhın yanında kuru sazlardan örülmüş büyük bir sepet duruyor, Penelope yünlerini burada saklıyor: Kahverengi, yeşil, mor, kırmızı ve sarı çilelerle yumaklar; her rengin içinde uçuk renkli ve koyu gölgeler. Halihazırda çerçevenin üzerinde bulunan ipliklerin arasından geçirebileceği kalın ve ince şişler var. Öne ve arkaya, tekrar tekrar itebileceği, ta ki ortaya ufacak bir kumaş parçası çıkana dek: Duvara asılacak bir kumaş, ya da bir çeşit süs. Işıktan yararlanılabilsin diye tezgâh pencerenin sağ tarafına yerleştirilmiş. Penelope işinin başına geçip oturduğunda, gözlerini kaldırıp bakarsa eğer, bembeyaz bir duvar görüyor. O yünlerini dokurken, adanın tüm güzellikleri arkasında kalıyor.

Pencere pervazında bir kıpırtı fark ediyor aniden. Daha iyi görebilmek için dışarıya doğru eğiliyor ve incir ağacının dallarından birine tünemiş beyaz bir baykuş gözüne çarpıyor. Şöyle düşünüyor: Bu yaratık nasıl da güzel, nasıl da huzurlu! Ve sevincin dalga dalga içine yayıldığını, bütün bedenini doldurduğunu hissediyor. Kuş dokunabileceği kadar yakın, ama kuşun tüyleri öylesine beyaz ki, Penelope onları bir şekilde bozmaktan korktuğu için elini uzatmaya cesaret edemiyor.

Cesur ol, diyor baykuş, ya da belki de Penelope bu sözcükleri kafasının içinde duyuyor. Kuş, kehribar gözlerini ona dikmiş, bakıyor.

“Kocam bana dönecek mi?” diyor Penelope.

Baykuş pencere pervazına konuyor. Penelope kuşun verdiği cevabı, sanki sözcükler kendi kafasının içindeymiş gibi duyuyor: Onun hayatı senin ellerinde, Penelope. Tezgâhına geçirdiğin o ipliklere bağlı. Sen burada, değişmemiş ve değişmeyen bir halde olduğun sürece, ona hiçbir zarar gelmeyecek. Pallas Athena, eve dönüş yolunda ona rehberlik edecek.

Penelope rahatlama ve kederle karışık bir duyguyla sersemlemiş bir halde gözlerini kapıyor.

“Dokumaktan asla vazgeçmeyeceğim,” diyor baykuşa, “ama Pallas Athena, Odysseus’un hayatının sorumluluğunu benim omuzlarıma yükleyerek ne büyük zalimlik ediyor! Ya başaramazsam? O zaman ne olacak? Değişmemiş ve değişmeyen. Benim denetimimde olmayan o kadar çok şey var ki. Gücümün yetmediği öyle çok durum var ki.”

Güçlü olmak zorundasın. Baykuşun sesi Penelope’nin kulaklarında çınlıyor. Hiçbir şey kolay olmayacak.

“Denerim. Güçlü olmayı denerim, ama tanrıçaların yardımına ihtiyacım var. Korkuyorum. Çok korkuyorum.”

Penelope kendisini teselli edecek sözcükler duymayı umarak kulak kabartıyor, ama baykuş sessiz. Pencereden ve incir ağacının dallarından uzaklaşıyor, sonra kanatlarını açıyor ve Penelope, karanlık gecede ay ışığı gibi sedefsi bir beyazlıkla uçan kuşun gidişini izliyor.